

2. People with speech, hearing, visual, mental, and motor disabilities face the biggest problem in using the pharmacy. Therefore, it is a priority to make certain innovative changes in order to make pharmacy operations equal to citizens. These include: Prescription forms can be read using technology such as Qr and AR on the phone, delivering medication instructions and information in audio form to people with visual and mental disabilities, providing more clear and understandable information to people with speech and hearing disabilities, identifying medications for people with visual impairments, and using drugs correctly. We believe that suggestions and solutions are needed, such as placing names and instructions in braille on product labeling and packaging, implementing stairs and doors for people in wheelchairs or with mobility impairments in accordance with standards in all buildings, and providing seats for stairwells between floors. In most cases, it takes 10-20 minutes for people with disabilities to visit a pharmacy. Some citizens are experiencing delays in services for up to an hour. It can be seen that spending a lot of time to visit a pharmacy is difficult for citizens.

In order to solve this problem, under the supervision of a manager and a pharmacist, a post-graduate student of "Pharmacy" of the "University of Pharmaceutical Sciences" should be created to provide advice and information to citizens and reduce the burden.

Key words: People with special needs, Online Pharmacy, QR (quick...)

Судалгааны ажлын үндэслэл:

Дэлхий дээр нийт 8 тэрбум хүн амын 16% буюу 1,3 тэрбум гаруй нь тусгай хэрэгцээт иргэд буюу хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд эзэлдэг. Үүнээс Азийн улс орнуудад 650 сая орчим хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд байдаг гэсэн албан бус судалгаа байдаг. [1] Тусгай хэрэгцээт иргэдэд хамгийн түгээмэл тохиолдож байгаа асуудлын нэг бол хөгжлийн бэрхшээлтэй хүмүүст үйлчлэх үйлчилгээний байгууллага ба тэр тусмаа эмийн санд өөрийн хэрэгцээт эмийн мэдээллээ бүрэн авч чаддаггүй.

Тусгай хэрэгцээт иргэн бүрийн бэрхшээл харилцан адилгүй. Тухайлбал бие бялдрын, мэдрэхүйн эрхтний, оюуны болон сэтгэцийн шинжтэй байж болно.

Тусгай хэрэгцээт иргэн бүрд аливаа үйлчилгээг амар хялбар үзүүлэхийн тулд дэлхийн улс орон бүр судалгаа шинжилгээ явуулж байдаг. Тэр тусмаа Европ болон Азийн өндөр хөгжилтэй орнууд өөрсдийн тусгай хэрэгцээт иргэдэд нийгмийн харилцаанд энгийн иргэд шиг үйлчилгээг авч, харилцах харилцааг бүхий л талаас нь шийдэж өгсөн байдаг. Европын орон болох АНУ-д тусгай хэрэгцээт иргэдэд үйлчлэх чиглэлээр мэргэшсэн эмийн сангууд байдаг. Зөвхөн тусгай хэрэгцээт иргэдэд зориулж

хамгийн сүүлийн үеийн сав баглаа боодол, түгээлтийн технологийг ашигладаг. Мөн тусгай хэрэгцээт иргэдэд үйлчилгээ үзүүлдэг эмч, сувилагч, эм зүйч нарт эмийн мэдээллийн талаар семинар, хурал, цахим уулзалт зэргийг тогтмол хийдэг байна. [2]

Харин Азийн хамгийн өндөр хөгжилтэй Япон улс нь “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнийг дэмжих тухай [3] хууль”-ийн хэрэгжилтээр (2005.04.01) үйлчилгээний байгууллага болох сургууль, цэцэрлэг, эмнэлэг, эмийн сан гэх бүх л нийтийн үйлчилгээнд тусгай хэрэгцээт иргэдийн тулгамдаж буй үйлчилгээний асуудлыг бүрэн хангаж өгсөн байдаг.

Манай улсад Үндэсний Статистикийн Хорооны [4] 2019 оны мэдээллээр нийт хүн амын 3.4 хувь буюу 107.6 мянга нь тусгай хэрэгцээт иргэн байдаг. “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай” [5] хуулийн 1.1-д хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний нийгмийн харилцаанд оролцох тэгш эрх, түүнийг хангах, хэрэгжүүлэх, хүртээмжтэй орчноор хангах, нөхцөлийг бүрдүүлэх, орон сууц, олон нийтийн барилга байгууламж, зам талбай, нийтийн тээвэр, мэдээлэл, харилцаа холбооны технологи нь хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд хүртээмжтэй байна хэмээн тусгагдсан байдаг боловч хэрэгжилт сул байсаар байна.

Энэхүү хэрэгжилтийн нэг хэсэг болох тусгай хэрэгцээт иргэдэд зориулсан эрүүл мэнд болон эмийн сангийн үйлчилгээний асуудал чухлаар тавигдаж байна.

“Тусгай хэрэгцээт иргэд буюу Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд” бие даан эмийн сангаар үйлчлүүлэхэд бэрхшээлтэй асуудлууд их байдаг. Тухайлбал ярианы, сонсголын, харааны, сэтгэцийн, хөдөлгөөний хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдэд эрүүл мэндийн болон эмийн талаарх мэдээллийг бүрэн олгож чадахгүй байгаа нь нийгмийн эрүүл мэндийн тулгамдсан асуудлын нэг байсаар байна.

Иймд дээрх нөхцөл байдал, тулгамдаж буй асуудлыг илрүүлэх, шийдвэрлэх арга замыг тодорхойлох нь энэхүү судалгааны ажлын гол үндэслэл болно.

Судалгааны зорилго:

Тусгай хэрэгцээт иргэдийн эмийн сангаар үйлчлүүлэх сэтгэл ханамжийн судалгаа, шийдвэрлэх арга замыг тодорхойлох.

Судалгааны зорилт:

1. Тусгай хэрэгцээт иргэдээс сэтгэл ханамжийн судалгаа авах

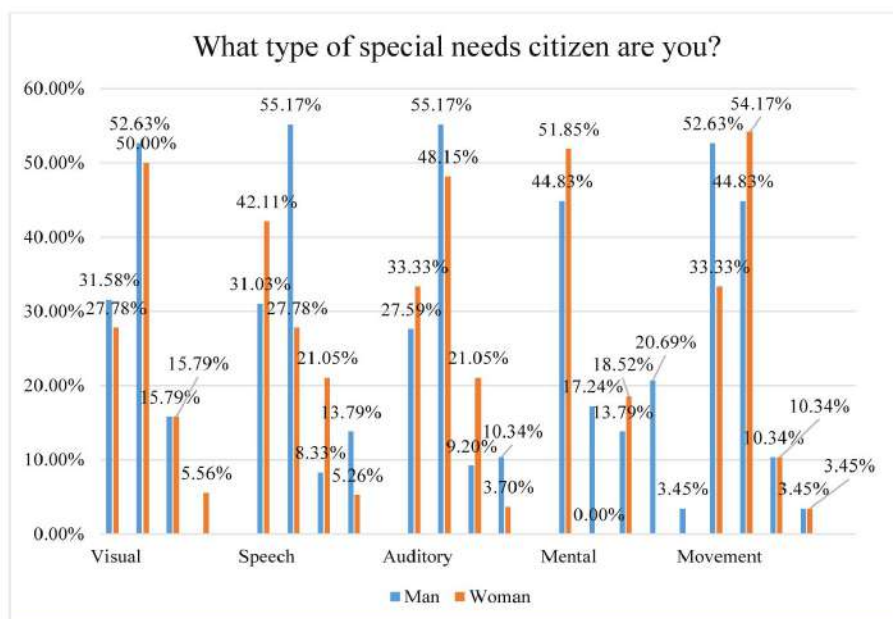
2. Эм зүйн тусламж үйлчилгээг хүргэхэд тусгай хэрэгцээт иргэдэд тулгамдаж буй асуудлыг тогтоох

Судалгааны материал арга зүй:

Судалгааг нэг агшингийн загвараар хийж гүйцэтгэлээ. “Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн ерөнхий газар”-ыг түшиглэн түүвэрлэлтийн хамгийн бага түүвэр тооцох аргыг ашигласан болно. Сэтгэл ханамжийн судалгааг асуумж болон ярилцлагын аргаар, орчин үеийн цахим системтэй уялдуулан тусгай хэрэгцээт иргэдэд эмийн мэдээллийг ойлгомжтойгоор хүргэх асуудлыг QR (quick response) системд хөрвүүлсэн болно. Статистик боловсруулалтыг SPSS-23 програм ашиглан нэг агшингийн загвараар хийж гүйцэтгэв. Судалгааны дата боловсруулалтыг ашиглан үр дүнгийн боловсруулалт хийв.

Судалгааны үр дүн:

Судалгааны материалыг бэлтгэхдээ 17 асуулт бүхий асуумж судалгааг Улаанбаатар хотод байрлах “Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн ерөнхий газар” “Хараагүйчүүдийн төв” зэрэгт хамрагдаж буй 478 иргэнээс авсан судалгаанд боловсруулалт хийж, үнэлэлт дүгнэлт гаргав.

Graphic 1. Main information of research participant

Судалгаа, шинжилгээ

Судалгаанд нийт 478 хүн оролцогчдын 54.2% нь эмэгтэй, 45.8% нь эрэгтэй хүйсийн хүмүүс эзэлж байна. Оролцсон хүмүүсийн насны ангиллыг авч үзвэл 10-20 насны /36%/, 20-30 насны /42,8%/, 30-40 насны /12%/, 45-60 насны /9.2%/ хүмүүс тус тус хамрагдсан байна. Асуумжид сэтгэцийн болон сонсголын бэрхшээлтэй иргэд дийлэнх хувийг эзэлж байна. Тусгай хэрэгцээт иргэдийн эмийн

сангаар үйлчлүүлэх давтамж эрэлт хэрэгцээг судалж үзэхэд бие даан үйлчлүүлдэг иргэд нь 48.8%, асран хамгаалагчийн тусламжтайгаар үйлчлүүлдэг нь 42.4% бөгөөд сард 2-4 удаагийн давтамжаар эмийн тусламж үйлчилгээг авдаг байна. Мөн эм зүйн тусламж үйлчилгээний сэтгэл ханамжийг үнэлэхэд 42% нь сайн, 35.6% нь дунд, 11.6% нь муу гэсэн хариултыг өгсөн.

Graphic 2. Needed time for pharmaceutical service

Тусгай хэрэгцээт иргэдийн эмийн сангаар үйлчлүүлэх хугацаа нь ихэвчлэн 10-20 минутыг /42.4%/ зарцуулдаг бол зарим тохиолдолд 30-аас дээш минутыг /21.2%/ зарцуулдаг бөгөөд

эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг авахад иргэдийн хувьд хүндрэлтэй болох нь харагдаж байна.

Choose from the challenges you face in getting pharmacy services? * What is the level of service received from the pharmacy for the prescription written by the doctor? Crosstabulation

		What is the level of service received from the pharmacy for the prescription written by the doctor?					Total
		Get full service	Normal	Average	Very difficult to get the service	Can't get it at all	
Choose from the challenges you face in getting pharmacy services?	Structure of pharmacy	13	14	15	2	3	47
	Ambiguity of drug information on prescriptions	14	77	33	7	0	131

Choose from the challenges you face in getting pharmacy services?	Inadequacy of medicines	2	17	20	5	0	44
	Misunderstanding of relationship with pharmacist and pharmacist	3	5	7	2	2	19
	Availability of pharmacists	3	0	2	0	4	9
Total		35	113	77	16	9	478

Table 3.satisfaction survey of people with disability

/Хүснэгт 3/-аас авч үзэхэд тусгай хэрэгцээт иргэд эм зүйн тусламж үйлчилгээг авахад хангалттай бүрэн үйлчилгээг авдаг иргэд нь 3% байсан бол жор баригчтай бүрэн харилцах чадвар дутмаг, эмийн заавар мэдээ мэдээлэл хангалтгүй авдаг иргэд 97% -г тус тус эзэлж байна.

Дүгнэлт

1. Судалгаанд нийт 478 хүн оролцогчдын 54.2% нь эмэгтэй, 45.8% нь эрэгтэй хүйсийн хүмүүс эзэлж байна. Оролцсон хүмүүсийн насны ангиллыг авч үзвэл 10-20 насны /36%/, 20-30 насны /42,8%/, 30-40 насны /12%/, 45-60 насны /9.2%/ хүмүүс тус тус хамрагдсан байна. Асуумжаас үзэхэд сэтгэцийн болон сонсголын бэрхшээлтэй иргэд дийлэнх хувийг эзэлж байна. Тусгай хэрэгцээт иргэдийн эмийн сангаар үйлчлүүлэх хугацаа нь ихэвчлэн 10-20 минутыг /42.4%/ зарцуулдаг бол зарим тохиолдолд 30-аас дээш минутыг /21.2%/ зарцуулдаг бөгөөд эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээг авахад иргэдийн хувьд хүндрэлтэй болох нь харагдаж байна. Мөн эмийн сангаар үйлчлүүлэх сэтгэл ханамжийг үнэлэхэд 42% нь сайн, 35.6% нь дунд, 11.6% нь муу гэсэн хариултыг өгч байгаа нь жорын маягт дээрх эмийн мэдээллийн ойлгомжгүй байдал, эмчийн жор бичилт, эмийн заавар зөвөлгөө, жор

баригч үйлчлүүлэгч хоорондын харилцан үл ойлголцол зэрэг нөлөөлж байна. Эмийн зааварыг тусгай хэрэгцээт иргэдэд зориулан дохионы болон брайл хэлбэрээр хөрвүүлэн нэвтрүүлэхэд “Тусгай хэрэгцээт иргэд буюу Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд”-д бие даан эмийн сангаар үйлчлүүлэхэд цаг хэмнэсэн, эм зүйч үйлчлүүлэгч хоёрын хоорондын харилцан үл ойлголцлыг залруулан сайжруулснаар нийтийн эрүүл мэндийн тусламж үйлчилгээний тухай ойлголт, урьдчилан сэргийлэлт, эмийн зөв зохистой хэрэглээг төлөвшүүлэхэд онцгой хувь нэмэртэй гэж дүгнэж байна.

2. Судалгааны ажлын хоёрдугаар зорилтын хүрээнд эмийн сангийн үйл ажиллагааг иргэдэд эрх тэгш хүргэхийн тулд тодорхой шинэлэг өөрчлөлтүүд хийх нь нэн тэргүүнд тавигдах асуудал байсаар байна. Үүнд: Жорын маягтыг утасны Qr, AR зэрэг технологийг ашиглаж уншуулахад харааны болон сэтгэцийн бэрхшээлтэй иргэдэд аудио хэлбэрээр эмийн заавар, мэдээллийг хүргэх, ярианы болон сонсголын бэрхшээлтэй иргэдэд илүү тод ойлгомжтой мэдээлэл өнгө дүрсээр ялгагдаж харагдах, харааны бэрхшээлтэй иргэдэд эмээ таних, зөв зохистой хэрэглэхэд эм бараа бүтээгдэхүүний хаяглалт, савлагаан дээр брайл үсгээр нэр, зааврыг оруулж өгөх юм. Бидний судалгааны хүрээнд

17 антибиотикийг Qr технологийг ашиглан эмийн зааврыг дохионы хэлэн дээр хөрвүүлэн гар утасаараа хаанаас ч эмийн мэдээлэл

заавар зөвлөмжийг авах боломжтой болгосон ба цаашид эм хангамжийн байгууллагад нэвтрүүлж бүх эмийн мэдээллийг тухайн системд нэвтрүүлэх нь зүйтэй гэсэн саналыг хүргүүлж байна.

Ном зүй

1. *Legalinfo.mn* “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай” Нэгдүгээр бүлэг Нийтлэг үндэслэл 1дүгээр зүйл 1.1
2. *mnfb.mn* “Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн **амьдрах орчны шаардлага**”
Хуудас 5

3. *mns105.coo.mn* “Эмзүйч, эмнайруулагчийн ёс зүйн нийтлэг хэм хэмжээ”

Гурав бүлэг 3.1-3.3.2

4. А.Алтанцэцэг Ш.Оюунбилэг
Н.Бямбасүрэн Б.Уламбаяр Б.Номингэрэл
“Эм зүйн мэргэжилтний гарын авлага” УБ 2021
5. *1212.mn* /Үндэсний статистикийн хороо/
“Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэд, хүйс, аймаг, нийслэлээр”
6. *Ardc.mn* “Сэтгэцийн болон сонсголын бэрхшээлтэй иргэдийн онцлог”
7. *Mohs.khe.gov.mn* /Монгол Улсын стандарт/
8. *gadpwd.gov.mn* “Хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийн эрхийг хангах тухай” 5.5

Уншин танилцаж, нийтлэх санал өгсөн:
ЭЗУ-ы доктор, профессор Л.Уламбаяр